

Godt lydmiljø i barnehage og skole

Hvordan skape universelt utformede læringsarenaer, en veiledning og ressursoversikt

Arne Vik, Program for Audiografutdanning, Høgskolen i Sør-Trøndelag

1. Bakgrunn

1.1 Innledning

Et godt lydmiljø er en grunnleggende forutsetning for en vellykket rehabilitering på hørselsområdet og en av forutsetningene for at barnehager og skoler skal fungere som god læringsarena og god arbeidsplass. Lyd og akustikk er etter vår oppfatning et underkommunisert fagområde i universell utformingssammenheng. Lydmiljø har imidlertid i de senere år fått større oppmerksomhet, spesielt i forhold til utfordringene i barnehager generelt, og i åpne skolelandskap spesielt. Det rapporteres nesten daglig om støy og bråk i barnehager og skoler og det er stort fokus på belastningen dette fører til både for barn og ansatte.

Med dette som utgangspunkt har Høgskolen i Sør-Trøndelag i samarbeid med ledende eksperter i Norge og Sverige utarbeidet en *anbefaling for et fysisk godt miljø for hørsel og tale i skolen, som kan brukes både av spesialpedagogiske konsulenter og barnehagens/skolens eget personell*, med Utdanningsdirektoratet som prosjekteier. Anbefalingen er utformet som et verktøy med en uttømmende opplisting av relevante faktorer som kan ha betydning for et godt lydmiljø. Faktorene er ordnet på en systematisk måte i tre anvendelseskategorier: *Bygning, Rom* og til sist samlekategori *God praksis*, som bl.a. inneholder: bruk av rom, kommunikasjonsstrategier og bevisstgjøring (se vedlegg).

1.2 Gode eksempler

Kreative løsninger gir skolene større muligheter til å variere undervisningen, samtidig som de

har fått redusert støy. Bildet viser et avlangt klasserom som har blitt delt med dekkevegg. Teppesfliser ligger på gulvet for å dempe støy og for å forbedre taleforståelighet. Rommet har blitt akustisk behandlet med skråabsorbenter. I dette klasserommet brukes også lærer- / elevmikrofoner med høyttalere. Denne skolen innredet også amfi til elevene, i den andre delen av rommet sitter elevene på pulter når de skal arbeide selvstendig etter gjennomgåelsen av teorien.

1.3 Aktuelt

Etter at arbeidet er ferdigstilt og materialet er gjort tilgjengelig gjennom nettside, www.godlydiskolen.no, artikler i fagpressen (Utdanning) og konferanseinnlegg har vi sett at det er en mangel ved oversikten, nemlig at det ikke finnes en forbindelse (link) fra den enkelte faktor og til en (eller flere) ressurser der en kan finne mer detaljert hjelp gjennom

- Ressurs-, kunnskaps- og kompetansesilder
- Lover, forskrifter, veiledninger og standarder
- Leverandører – brosjyrestoff

For eksempel under hovedkategorien *Rom* finner vi *Flyttbart* og videre punktopplistet:

- Møbelknotter/dempelister
- Myke overflater (f.eks. filt under voksduk). Den som bruker

verktøyet vil imidlertid kunne savne en videre rettleiding hvor han/hun kan finne mer uttømmende informasjon om de ulike faktorene. Prosjektideen er derfor følgende: På samme måte som vi kartla og systematiserte de ulike faktorene som var bestemmende for et godt lydmiljø, skal vi kartlegge og linke de ulike faktorene til eksisterende ressurser slik at verktøyet kan tas direkte i bruk i skoler og barnehager.

2. Målsetting

Prosjektets hovedmålsetting:

*Å utarbeide en uttømmende referanseliste med utgangspunkt i oversikten:
GODT LYDMILJØ! Hvordan skape universelt utformede barnehager og skoler*

Effekt mål:

Å tilby et verktøy som kan brukes i arbeidet for å skape et godt lydmiljø i barnehage og skole.

3. Målgruppe

Alle som arbeider for å skape et godt lydmiljø i barnehage og skole:

- Planleggere, byggherrer og arkitekter
- Kursholdere for god lyd i barnehage og skole
- Bedrifter som vil etablere *God lyd i barnehage og skole* som et produkt
- Interesseforeninger
- Pedagogisk personale
- Foreldre og pårørende

4. Organisering og gjennomføring

I forarbeidet til- og gjennomføringen av konsensuskonferansen, som utgjorde hoveddelen av arbeidet med oversikten *GODT LYDMILJØ! Hvordan skape universelt utformede barnehager og skoler*, benyttet vi en arbeidsform som vi fant både effektiv og stimulerende.

Et intensivt arbeidsseminar (workshop) med aktiv deltakelse fra alle, vekslende mellom plenum og gruppearbeid. Effektivitet og resultatet sikres gjennom at deltakerne kjenner hverandre godt og er trygge på hverandres kompetanse.

I forkant vil Høgskolen i Sør-Trøndelag samarbeide med de andre prosjektdeltakerne om å framskaffe et så godt datagrunnlag som mulig for forberedelse og gjennomføring av arbeidsseminaret, der vi sammenstiller resultatene og ferdigstiller sluttproduktet.

Prosjektleder vil være Arne Vik (Høgskolen i Sør-Trøndelag), som også var prosjektleder for det forrige prosjektet. I Norge vil vi samarbeide med ressurspersoner på området og i Sverige vil vi fortsette samarbeidet fra foregående prosjekt med Spesialpedagogiska Skolmyndigheten i Örebro.

Det er gjort avtale med følgende, som hver på sine områder er anerkjente og profilerte fagpersoner, har gitt sine tilslutninger og anbefalinger (se vedlegg) og er svært interesserte i å bidra i prosjektet:

- Trondheim kommune – Universell Utforming (Rådgiver Solveig Dale)
- Statped Sørøst (Audiopedagog Bjørn Jonassen)
- Statped Midt-Norge (Avdelingsleder Bjørn Bakken)
- Statped Midt-Norge (Audiopedagog Gunn Elisabeth Stensønes)
- NAV hjelpemiddelsentral Møre og Romsdal (Monica Myklebust)

- NAV hjelpemiddelsentral Vestfold (Sigrid Myhre)
- Spesialpedagogiska Skolmyndigheten i Örebro (Håkan Bergkvist)

1. kvartal 2015: Datainnsamling og seminarforberedelser
2. kvartal 2015: Arbeidsseminar og videre bearbeiding
3. kvartal 2015: Ferdigstilling av resultat klargjøring for presentasjon
4. kvartal 2015: Konferansebidrag og spredning i relevante media:
 - UTDANNING, Første steg (Utdanningsforbundets tidsskrift for førskolelærere)
 - UTDANNING (Utdanningsforbundets tidsskrift for lærere)
 - Din Hørsel (Hørselshemmedes Landsforbund)
 - Sluttrapport

5. Prosjektets betydning

Prosjektet vil først og fremst bidra til at målgruppen vil få et samlet sett med kategoriserte og lett tilgjengelige anbefalinger **med ressursreferanser** (eks. elektroniske linker) som direkte kan brukes som et praktisk verktøy i arbeidet med et godt lydmiljø i barnehage og skole. Vår intensjon er at også de som ikke omfattes av bygningslovgivningen vil kunne nyte godt av et slikt sett anbefalinger.

6. Forutsetninger for å lykkes – risikovurdering

Forutsetningen for å lykkes ligger først og fremst i den interesse og det engasjementet vi er blitt møtt med av samarbeidspartnerne. Risikoen for ikke å komme i mål vil bestå i at vi ikke greier å samle inn et ressursmateriale som er uttømmende nok. Det er også en viss risiko knyttet til om vi greier å koordinere og drive forarbeidet på en slik måte at vi har gjort et godt nok forarbeid til arbeidsseminaret, men her hviler vi på erfaringer fra tidligere prosjekt.

7. Budsjett

Budsjett 'Godt miljø'	
Lønnskostnader	
Prosjektleder 5% stilling ltr. 70	39 354
Prosjektmedarbeidere tilsammen 50% stilling ltr. 52	284 569
Andre-/driftskostnader	
Utarbeidelse av dokumentasjon og rådgivningsmaterieell	10 000
Artikkelskriving (frilansjournalist)	10 000
Arbeidsseminar (reise og opphold for ca. 10 deltakere)	100 000
Indirekte kostnader	66 589
Totale prosjektkostnader	510 512
Egenandel - 10% av prosjektkostnader	51 051
Søknadssum ExtraStiftelsen	459 461

8. Formidling

Som angitt i pkt. 6.

Vedlegg:

- Tilsagn fra prosjektdeltakerne
- Oversikten: GODT LYDMILJØ! Hvordan skape universelt utformede barnehager og skoler
- Slik lager du godt lydmiljø - Din hørsel nr 2/2014